

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie ze skargi S. T.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn.
I AGa 261/21,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 31 maja 2023 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem
Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. I AGa 261/21
nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu
posiedzenia w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 3. przyznaje skarżącemu S. T. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną 2000 (dwa tysiące)
złotych;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
na rzecz S. T. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem
zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą.**

DZ

UZASADNIENIE

W dniu 9 lutego 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wpłynęła skarga S. T. (dalej jako: „Skarżący”) na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarżący zażądał stwierdzenia przewlekłości postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I AGa 261/21, a ponadto wniósł o:

- zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenia rozprawy w terminie 30 dni od doręczenia postanowienia rozstrzygającego o zasadności skargi,
- zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz Skarżącego odpowiedniej sumy pieniężnej,
- zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz Skarżącego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W krótkim uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że przedmiotowe postępowanie trwa zbyt długo nawet jak na współczesne realia wymiaru sprawiedliwości. W niniejszej sprawie apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 22 lipca 2021 r., w połowie września 2021 r. pełnomocnik Skarżącego otrzymał odpowiedź na apelację i na tym w zasadzie kończą się wszelkie szeroko rozumiane czynności procesowe podjęte w postępowaniu odwoławczym. Dawno minęło 12 miesięcy, który to okres zdaniem Sądu Najwyższego co do zasady przesądza o zaistnieniu w sprawie stanu przewlekłości.

W swym pisemnym stanowisku z 27 lutego 2023 r. Przewodniczący I Wydziału Cywilnego i Własności Intelektualnej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu zarysował przebieg postępowania odwoławczego – m.in. wpływ apelacji do ww. Sądu 22 lipca 2021 r. i wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej na dzień 6 kwietnia 2023 r. Wskazał, że sprawa jest skomplikowana, a sędziowie orzekający w Wydziale są bardzo obciążeni pracą z uwagi na: a) istotne zwiększenie wpływu spraw apelacyjnych w ostatnich latach, b) nieobsadzenie 7 stanowisk sędziowskich w Wydziale, c) skomplikowany charakter spraw wpływających do Wydziału – I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

jest jednym z dwóch w Polsce wydziałów, w którym rozpoznawane są środki odwoławcze od orzeczeń w sprawach z zakresu własności intelektualnej.

W swym pisemnym oświadczeniu z 23 lutego 2023 r. sędzia sprawozdawca w niniejszej sprawie wskazała m.in., że z uwagi na treść podniesionych zarzutów, a w szczególności nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) za zasadne Sąd uznał skierowanie sprawy do rozpoznania na rozprawie, co wiąże się z dłuższym oczekiwaniem na rozstrzygnięcie niż gdyby były podstawy do rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym. W Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu do rozpoznania trudnych i skomplikowanych spraw jest coraz mniej sędziów, co przekłada się na zwiększoną liczbę spraw przypadającą na każdego sędziego. Sprawy są w miarę możliwości – przy uwzględnieniu uwarunkowań organizacyjnych pracy Wydziału – załatwiane wg kolejności ich wpływu. W ocenie sędzi sprawozdawcy, nie ma podstaw do stwierdzenia, że w sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, a skarga winna ulec oddaleniu.

W piśmie przewodnim z 14 marca 2023 r. skierowanym do Sądu Najwyższego Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu stwierdził, że akceptuje ww. stanowisko Przewodniczącego Wydziału i oświadczenie sędzi sprawozdawcy.

Z notatki urzędowej sporządzonej przez pracownika sekretariatu Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego po rozmowie z pracownikiem sekretariatu I Wydziału Cywilnego i Własności Intelektualnej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w dniu 31 maja 2023 r. (k. 24 akt sprawy) wynika, że termin rozprawy w sprawie wyznaczony na 6 kwietnia 2023 r. został odwołany i sprawa oczekuje obecnie na wyznaczenie kolejnego terminu rozprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm.; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę

o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szzechowicz*, Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano,

że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że naruszono w niej prawo do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacją Skarżącego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 22 lipca 2021 r. (k. 349 akt zasadniczych sprawy). Choć już 28 lipca 2021 r. wydano orzeczenie incydentalne (k. 356 akt zasadniczych sprawy), to po wpływie odpowiedzi na apelację 23 września 2021 r. (k. 371 akt zasadniczych sprawy) kolejną czynnością Sądu w sprawie było wyznaczenie terminu rozprawy na dzień 6 kwietnia 2023 r. (zarządzenia z lutego 2023 r., k. 376-377 akt zasadniczych sprawy). Oznacza to, że w okresie wrzesień 2021 r. – luty 2023 r. w sprawie nie podejmowano żadnych czynności, a termin rozprawy 6 kwietnia 2023 r. został odwołany (z uwagi na przekazanie akt do Sądu Najwyższego wraz ze skargą na przewlekłość). Krótko mówiąc, procedura odwoławcza na dzień wniesienia skargi trwała ponad 18 miesięcy, zaś w chwili orzekania przez Sąd Najwyższy – ponad 22 miesiące.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania. Niezależnie od argumentów powołanych w pismach sędziów Sądu Apelacyjnego w Poznaniu (takich jak m.in. braki kadrowe w Wydziale czy skomplikowany charakter sprawy), niewyznaczenie terminu rozpoznania sprawy przez okres ponad 18 miesięcy narusza standard rozpoznania sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzi do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Suma ta nie stanowi odszkodowania za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 Kodeksu cywilnego). Nie jest również zadośćuczynieniem pieniężnym za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Suma ta pełni z jednej strony funkcję sankcji za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości przez Państwo, z drugiej zaś funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2.000,00 - 20.000,00 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania.

Skarżący nie sprecyzował wysokości żądanej sumy pieniężnej (wskazał jedynie, że wnosi o zasądzenie „odpowiedniej” sumy pieniężnej). Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w kwietniu 2019 r. (wpływ pozwu do Sądu Okręgowego w K. – 9 kwietnia 2019 r., k. 3 akt zasadniczych sprawy), to w chwili orzekania przez Sąd Najwyższy łączny czas procedowania w sprawie trwał nieco ponad 4 lata. W tych okolicznościach, biorąc pod uwagę treść art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, za zasadne Sąd Najwyższy uznał przyznanie Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumy pieniężnej w wysokości 2.000,00 zł.

Jednocześnie Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu posiedzenia w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt oraz zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

na rzecz Skarżącego kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

DZ

[ał]